

УДК 330.341.2

JEL classification: L59

DOI: 10.20535/2307-5651.20.2021.252588

Шевчук Н. А.

кандидат технічних наук, доцент

ORCID ID: 0000-0003-0355-9793

Тулчинська С. О.

доктор економічних наук, професор

ORCID ID: 0000-0002-1409-3848

Погребняк А. Ю.

кандидат економічних наук, доцент

ORCID ID: 0000-0003-2421-476X

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Shevchuk Nataliia, Tulchynska Svitlana, Pohrebniak Anna

National Technical University of Ukraine

«Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»

НАПРЯМИ ЗМІН РЕГУЛЯТОРНИХ АКТІВ ЩОДО РОЗВИТКУ ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПАРКІВ В УКРАЇНІ

DIRECTIONS OF CHANGES IN REGULATORY ACTS ON THE DEVELOPMENT OF INDUSTRIAL PARKS IN UKRAINE

У статті досліджується важливість проведення оцінки регуляторного впливу на індустриальні парки в Україні. Метою статті є обґрунтування напрямів змін регуляторних актів щодо функціонування індустриальних парків. Обґрунтовано, що оцінка регуляторного впливу щодо розвитку індустриальних парків має відповідати принципам державної регуляторної політики та забезпечувати умови щодо розбудови інфраструктури індустриальних парків, залучення малого та середнього бізнесу, митних пільг та державну підтримку. Визначено, що для розроблення ефективної національної політики необхідно провести аналіз регуляторного впливу на індустриальні парки в Україні для визначення витрат, переваг та наслідків нового чи наявного регулювання для надання інформації особам, які приймають важливі політичні рішення. Доведено, що оцінка регуляторного впливу має базуватися на принципах ефективності, збалансованості, передбачуваності, прозорості, доцільності та врахувати громадську думку. Висновками дослідження виступає обґрунтування бачення політики необхідності проведення регуляторного впливу у напрямі функціонування індустриальних парків. Запропоновано інструментарій проведення регуляторного аналізу та обґрунтовано наслідки його запровадження.

Ключові слова: індустриальний парк, аналіз регуляторного впливу, регулювання, регуляторна політика, аналіз витрат і вигід.

The article examines the importance of conducting regulatory impact assessments on industrial parks in Ukraine. The purpose of the article is to substantiate the directions of changes in regulatory acts on the functioning of industrial parks. It is substantiated that the assessment of the regulatory impact on the development of industrial parks should comply with the principles of state regulatory policy and provide conditions for the development of infrastructure of industrial parks, attracting small and medium businesses, customs benefits and state support. The implementation of the regulatory policy will contribute to the expansion of the functioning of Industrial Parks by creating a balanced, environmentally friendly, inclusive environment. It is determined that to develop an effective national policy it is necessary to analyze the regulatory impact on industrial parks in Ukraine to determine the costs, benefits and consequences of new or existing regulation, to provide information to important policymakers. The methodological basis of the study is a systematic approach to the functioning of industrial parks in terms of sustainable development and the use of general economic methods for making effective decisions on the analysis of the regulatory policy of industrial parks. It is proved that the assessment of regulatory impact should be based on the principles of efficiency, balance, predictability, transparency, expediency and taken into account public opinion. Features of the analysis of the regulatory impact on industrial parks are increasing political commitment, division of responsibilities, use of the consistent analytical method, implementation of data collection strategies, integration of regulatory analysis with policymaking, determining results and public involvement, applying regulatory impact analysis to existing and new industrial parks. The conclusions of the study are based on the policy vision of the need for regulatory influence in the direction of the operation of industrial parks. The tools for conducting regulatory analysis are proposed and the consequences of its introduction are substantiated.

Keywords: Industrial Park, regulatory impact analysis, regulation, regulatory policy, cost-benefit analysis.

Постановка проблеми. Упровадження напрямів змін регуляторної політики є важливим інструментом для поліпшення економічних, екологічних та соціальних показників країни. Існує багато регуляторних інструментів, які відображають потреби громад та громадян. Використовуючи досвід країн ОЕСР, проведення оцінки регуляторного впливу та процес розроблення нормативно-правового акту тісно взаємопов'язані.

Якісне регулювання є необхідною умовою проведення реформ управління державним сектором та має фундаментальне значення функціонування суспільства, економічної діяльності та поліпшення якості життя громадян. Аналіз національних політик, пов'язаних із розробленням політики індустріальних парків, дає змогу визначити методи розроблення нормативно-правової бази для стимулювання та розвитку індустріальних парків. Упровадження відповідної політики в Україні забезпечуватиме зростання економіки, заохочуючи індустріальні парки ефективно використовувати ресурси та, отримуючи доступ до інноваційних технологій, ефективно створювати промислову синергію, стимулювати співпрацю і взаємодію з громадою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вітчизняні та закордонні вчені досліджували питання, присвячені аналізу регуляторної політики та розвитку індустріальних парків. Серед науковців, які вивчають це питання, – Т. Курняван [4], Н. Соліха [5], Н. Беллантуоно [7], Д. Долген [8], А. Невес [9], С. Тульчинська [3; 6]. Багато досліджень здійснюється Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) [10] та Організацією Об'єднаних Націй з промислового розвитку (ЮНІДО) [11–13].

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є обґрунтування напрямів змін регуляторних актів щодо функціонування індустріальних парків.

У дослідженні використано системний підхід до аналізу регуляторного впливу та використано загальноекономічні та специфічні методи наукового пізнання, серед яких – метод аналізу, синтезу, дедукції, монографічний та ін.

Виклад основного матеріалу. У прийнятій Національній економічній стратегії розвитку України на період до 2030 р. передбачено напрями уряду щодо підтримки та розвитку індустріальних парків через їх фінансову підтримку [1]. Політика розвитку індустріальних парків спрямована на покращення екологічних, економічних, енергетичних показників діяльності. Це свідчить про наміри Уряду України щодо просування моделі функціонування і розвитку індустріальних парків та формування й удосконалення законодавчої бази.

21 червня 2012 р. був прийнятий Закон України про індустріальні парки [2]. Основною метою було створити сприятливі умови та забезпечити економічний розвиток територій із можливістю створення робочих місць, розвитку інфраструктури, залучення інвестицій та лояльних умов для входу малих та середніх підприємств в індустріальний парк.

Відповідно до ст. 1 Закону про індустріальні парки, «індустріальний парк – це визначена ініціатором створення індустріального парку відповідно до містобудівної документації облаштована відповідною інфраструктурою територія, у межах якої учасники індустріального парку можуть здійснювати господарську діяльність у сфері переробної промисловості, а також науково-дослідну діяльність, діяльність у сфері інформації і телекомунікацій на умовах, визначених Законом про індустріальний парк та договором про здійснення господарської діяльності у межах індустріального парку» [2].

Уповноваженим органом в Україні у сфері індустріальних парків є Міністерство розвитку економіки,

торгівлі та сільського господарства, на яке покладено забезпечення та реалізацію державної політики, реєстр, моніторинг та контроль функціонування індустріальних парків, забезпечення інформаційної, консультативної підтримки та залучення учасників.

На кінець 2021 р. в Україні зареєстровано 52 індустріальні парки, які розташовані по всій території України, найбільше – на Заході та Півночі, найменше – на Сході та Півдні. Загальна площа земельних ділянок становить від 15 до 250 га. Найбільший індустріальний парк – «Павлоград», який зареєстровано в Дніпропетровській області в 2017 р. В Україні функціонують індустріальні парки, не включені в реєстр.

Державна підтримка індустріальних парків надається з державного та місцевих бюджетів. Керуючі компанії можуть отримувати фінансування для оснащення індустріальних парків, також можуть фінансуватися підготовка проектної документації, відведення земельних ділянок, створення інфраструктури та ін.

Багато країн ОЕСР мають досвід у використанні регуляторної політики, початок запровадження якої розпочався у 1990-х роках. Протягом останніх років використання аналізу регуляторного впливу в країнах ОЕСР зросло. Ще в 2000 р. 14 країн ОЕСР мали комплексні програми визначення регуляторного впливу [10].

У березні 1995 р. Рада ОЕСР розробила Рекомендації щодо підвищення якості державного регулювання [10].

Кожна країна залежно від національної культури, політичних умов та адміністративного стилю вирішує, які методи прийняття рішень стосовно регуляторного впливу застосовувати. Нідерланди, наприклад, використовують методи консенсусу. Сполучені Штати використовують частіше емпіричні методи під час побудови федерального та вторинного регулювання; малі країни використовують порівняльний аналіз. В Італії оцінка регуляторного впливу проводиться для всіх урядових проєктів, які мають бути обговорені та затверджені на засіданні Ради Міністрів. Наприкінці 2000 р. було опубліковано посібник із підготовки оцінки регуляторного впливу [10].

У Сполучених Штатах проводять повний аналіз вигід і витрат, якщо регуляторний захід вважається «економічно значущим», якщо впровадження заходу призведе до значного збільшення витрат у конкретному секторі чи регіоні або якщо це матиме значний негативний вплив на конкуренцію, зайнятість, інвестиції, продуктивність або інновації. У Мексиці цей підхід можна охарактеризувати як «частково цільовий». Вимога аналізу регуляторного впливу накладається на всі нормативно-правові акти, урядові інструкції. Нідерланди скористалися двостороннім підходом до орієнтації зусиль аналізу регуляторного впливу [10].

Досвід країн ОЕСР свідчить про те, що основні компоненти ефективного регулювання політики взаємно підкріплюються і безпосередньо пов'язані з оцінкою регуляторного впливу, їх слід ухвалювати на вищому політичному рівні, і вони повинні включати чіткі нормативні стандарти якості.

Проведення оцінки регуляторного впливу на Індустріальні парки в Україні важливе для прийняття рішень політиками з метою визначення потреби регулювання для досягнення цілей державної політики. Процес оцінки регуляторного впливу на індустріальні парки повинен включати: визначення проблеми, мету,

опис регуляторної пропозиції, визначення альтернатив, аналіз вигід і витрат, визначення бажаного рішення та встановлення системи моніторингу та оцінки.

Інструмент регуляторного управління індустріальними парками необхідний для визначення ймовірних переваг, витрат та наслідків нового чи наявного регулювання й є необхідним для забезпечення якості державного втручання та надає важливу інформацію особам, які приймають рішення для досягнення цілей державної політики.

Методи для прийняття регуляторних рішень щодо політики індустріальних парків повинні враховувати

національну культуру, політичні умови та адміністративний стиль (рис. 2).

Здійснюючи оцінку регуляторного впливу на індустріальні парки в Україні, необхідно враховувати основні цілі щодо витрат на регулювання та впливи:

1. Покращення розуміння реальних наслідків дій уряду, включаючи переваги та витрати, пов'язані з процесом регулювання. Це необхідно для процесу прийняття рішень, оцінюючи ефективність політики та економічну ефективність її інструментів шляхом порівняння витрат та вигід від різних нормативних актів.

Рисунок 1 – Принципи проведення регуляторної політики індустріальних парків

Джерело: авторська розробка

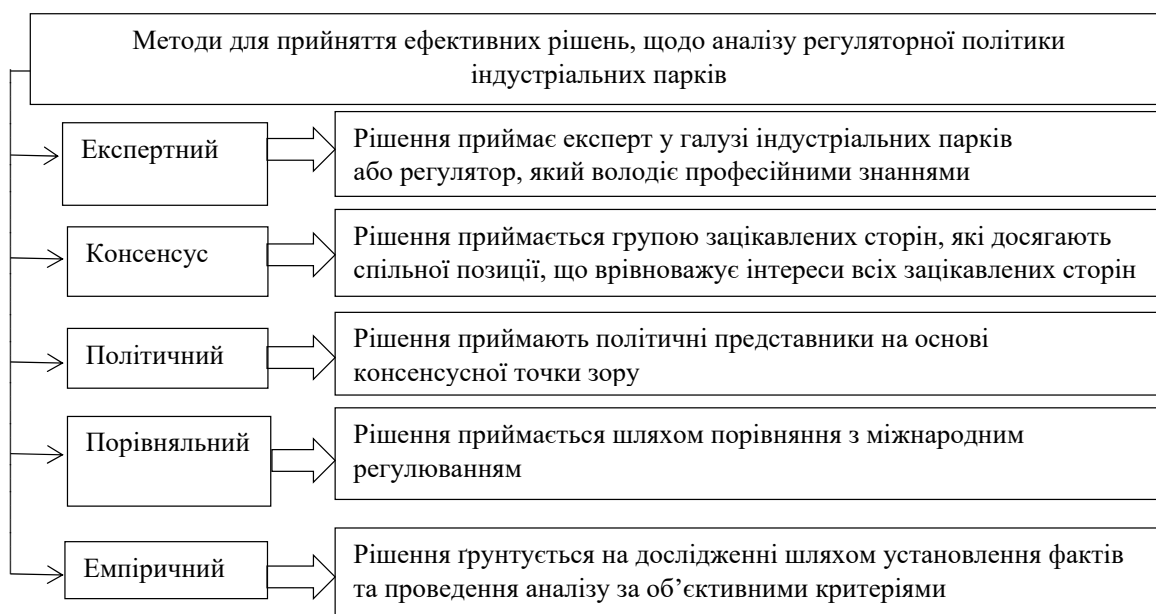

Рисунок 2 – Методи для прийняття регуляторних рішень

Джерело: складено за [10]

2. Інтеграція цілей політики індустріальних парків дасть можливість визначати компроміси особам, які приймають рішення, і використати інструмент координації, який може об'єднати різні інтереси. Важливими елементами аналізу регуляторного впливу на індустріальні парки мають стати відкритість ринку та конкуренція.

3. Підвищення прозорості та консультацій надає переваги рішень та наслідки дій і тісно пов'язане з процесами громадських консультацій.

4. Покращення підзвітності уряду щодо прийняття рішень на міністерському та політичному рівнях сприятиме розумінню наслідків політичних рішень і їх користності для суспільства.

Упровадження аналізу регуляторного впливу на індустріальні парки в Україні допоможе уряду зробити політику більш ефективною і сприятиме конкурентоспроможності та інвестиційній привабливості країни.

Аналіз регуляторного впливу надає емпіричні дані, які будуть інформативні і доступні для процесу прийняття рішень, це інструмент, який можна використовувати для трансформації зацікавлених сторін у розумінні доцільності дій і може допомогти визначити роль сучасної держави.

Використовуючи гарну практику країн ОЕСР, аналіз регуляторного впливу на індустріальні парки має включати такі елементи:

Для проведення оцінки регуляторного впливу на індустріальні парки рекомендується використовувати

аналіз вигід і витрат, який визначає переваги, котрі виправдовують витрати, урахувавши розподіл ефектів у суспільстві. Цей принцип називають «тест користі та витрат», він є найкращим методом оцінки регуляторного впливу, оскільки спрямований на здійснення державної політики, яка відповідає критерію «соціально оптимальної». Кількісний аналіз переваг і витрат зазвичай потрібно доповнити іншими доступними аналітичними методами.

Висновки. У статті досліджено основні аспекти проведення оцінки регуляторного впливу на індустріальні парки. Здійснено аналіз регуляторної політики країн ОЕСР, визначено важливість та необхідність проведення оцінки регуляторного впливу на індустріальні парки в Україні для прийняття рішень політиками і забезпечення зростання економіки, ефективно використовуючи ресурси, інноваційні технології та чисте навколишнє середовище.

Аналіз регуляторного впливу на індустріальні парки в Україні має включати:

- аналіз вимог до функціонування індустріальних парків;
- обґрунтування за допомогою ринкових механізмів необхідності державного регулювання та можливості внесення пропозицій щодо змін у чинні регуляторні акти, щодо функціонування та розвитку індустріальних парків;
- визначення очікуваних результатів запропонованих змін у регуляторному акті та здійснення розрахунків очікуваних витрат та вигід;

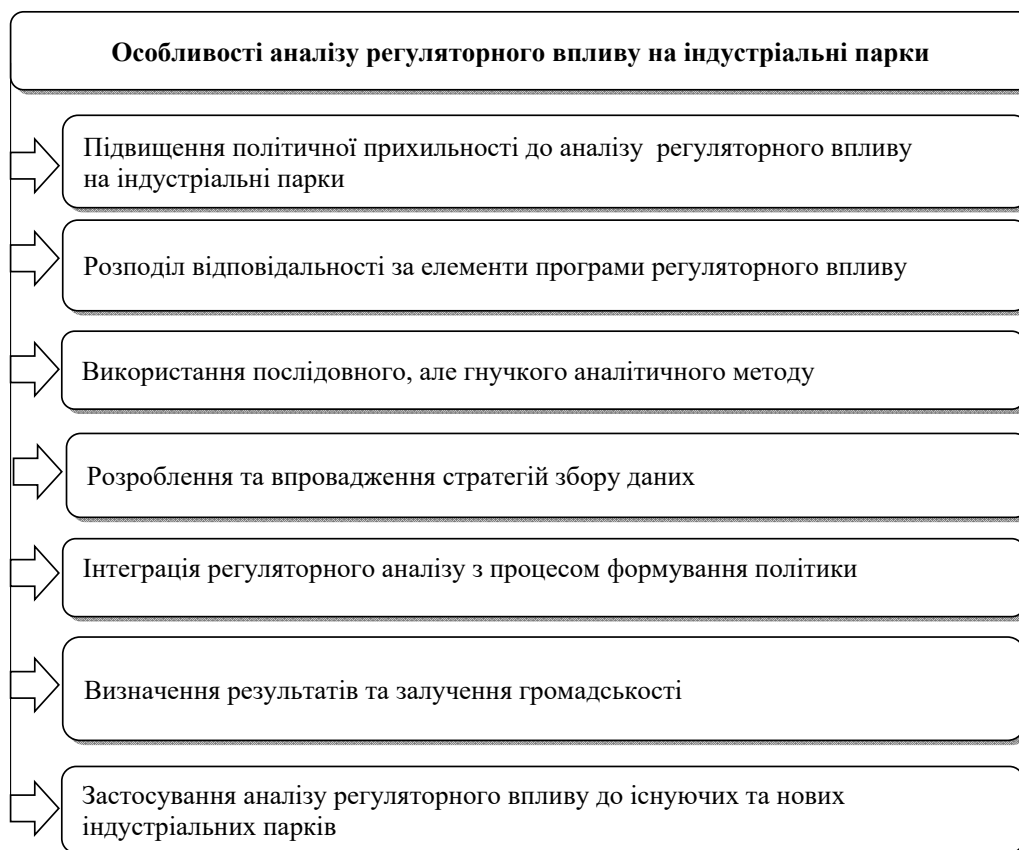

Рисунок 3 – Особливості аналізу регуляторного впливу на індустріальні парки

Джерело: авторська розробка

- обґрунтування переваг вибраного способу досягнення встановлених цілей щодо функціонування індустріальних парків;
- обґрунтування заходів, які забезпечать активізацію у напрямі розбудови індустріальних парків у результаті прийняття запропонованих змін регуляторного акту;
- обґрунтування можливості досягнення встановлених цілей соціального, економічного та екологічного розвитку у разі прийняття змін до регуляторного акту;
- обґрунтування досягнення поставлених цілей функціонування індустріальних парків буде можливим з найменшими витратами для суб'єктів господарювання, громадян та держави;
- обґрунтування вигід, які виникатимуть унаслідок дії змін до регуляторного акту, виправдовують відповідні витрати у разі, якщо витрати або вигоди не можуть бути кількісно визначені;

- оцінку ризику впливу зовнішніх чинників на дію змін до регуляторного акту;
- визначення показників результативності змін до регуляторного акту;
- визначення заходів, за допомогою яких буде здійснюватися відстеження результативності змін до регуляторного акту в разі їх прийняття.

Наукова новизна роботи полягає у дослідженні аналізу регуляторного впливу на індустріальні парки в Україні та створенні основи для розроблення умов реалізації політики індустріальних парків.

Практичне значення проведеного дослідження полягає у тому, що запропонований аналіз проведення регуляторного впливу на індустріальні парки сприятиме економічному зростанню, інклюзивному, сталому та промислового розвитку з досягненням економічних, соціальних та екологічних цілей.

Література:

1. Національна економічна стратегія 2030. *Кабінет Міністрів України*. URL: <https://nes2030.org.ua> (дата звернення: 12.12.2021).
2. Закон України «Про Індустріальні парки». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-17#Text> (дата звернення: 12.12.2021).
3. Tulchynska, S., Shevchuk, N., Popelo, O., Pohrebniak A., Kravchuk Y. (2021). Operation of industrial parks in the conditions of sustainable development and the paradigm of circular economy. *Laplage em Revista (International)*. Vol. 7. № 3C. P. 238–247.
4. Kurniawan T., Muslim M.A. and Sakapurnama E. (2018). Regulatory impact assessment and its challenges: An empirical analysis from Indonesia. *Kasetsart J. Soc. Sci.* Vol. 39. № 1. P. 105–108.
5. Solihah N., Nashiruddin M. I. and Sugesti E. S., (2021). Regulatory Impact Analysis for XGS-PON Standardization Development in Indonesia, *13th International Congress on Ultra Modern Telecommunications and Control Systems and Workshops (ICUMT)*. P. 246–252. DOI: 10.1109/ICUMT54235.2021.9631660.
6. Tulchynska, S., Shevchuk, N., Kleshchov, A., Kryshchop, I., Zaburmekha, Ye. (2021). The Role of Higher Education Institutions in the Development of EcoIndustrial Parks in Terms of Sustainable Development. *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*. № 21(10). P. 317–323.
7. Bellantuono N., Carbonara P. Pontrandolfo (2017). The organization of eco-industrial parks and their sustainable practices. *Journal of Cleaner Production*. № 161. P. 362-375. DOI: 10.1016/j.jclepro.2017.05.082.
8. Dolgen D, Alpaslan MN (2020). Eco-Industrial Parks: Experiences from Turkey. *Glob J Ecol*. № 5(1). P. 030–032. DOI: <https://dx.doi.org/10.17352/gje.000016>.
9. Neves A., Godina R., Azevedo S., Pimentel C., Matias J. (2019) The Potential of Industrial Symbiosis: Case Analysis and Main Drivers and Barriers to Its Implementation. *Sustainability*. № 11. P. 7095. URL: <https://bit.ly/3kBm9mG>.
10. OECD (2005) Regulatory Impact Analysis in OECD Countries. Challenges for developing countries Delia Rodrigo.
11. UNIDO (2018). Implementation Handbook for Eco-Industrial Parks. Vienna.
12. UNIDO (2018). Strategic Framework for Leveraging a New Generation of Industrial Parks and Zones for Inclusive and Sustainable Development. Vienna.
13. UNIDO (2019). International recommendations for Industrial Parks. Vienna.

References:

1. Natsional'na ekonomichna stratehiya. 2030. *Kabinet Ministriv Ukrayiny*. URL: <https://nes2030.org.ua>. (in Ukrainian)
2. Zakon Ukrayiny Pro industrial'ni parky (2012). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-17#Text> (in Ukrainian).
3. Tulchynska, S., Shevchuk, N., Popelo, O., Pohrebniak A., Kravchuk Y. (2021). Operation of industrial parks in the conditions of sustainable development and the paradigm of circular economy. *Laplage em Revista (International)*, vol. 7, no. 3C, Sept.-Dec. 2021, pp. 238–247.
4. Kurniawan T., Muslim M. A. and Sakapurnama E., (2018). Regulatory impact assessment and its challenges: An empirical analysis from Indonesia. *Kasetsart J. Soc. Sci.*, vol. 39, no. 1, pp. 105–108.
5. Solihah N., Nashiruddin M. I. and Sugesti E. S., (2021). Regulatory Impact Analysis for XGS-PON Standardization Development in Indonesia, *13th International Congress on Ultra Modern Telecommunications and Control Systems and Workshops (ICUMT)*, pp. 246–252, doi: 10.1109/ICUMT54235.2021.9631660.
6. Tulchynska, S., Shevchuk, N., Kleshchov, A., Kryshchop, I., Zaburmekha, Ye. (2021). The Role of Higher Education Institutions in the Development of EcoIndustrial Parks in Terms of Sustainable Development. *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*, no. 21(10), pp. 317–323.
7. Bellantuono N., Carbonara P. Pontrandolfo (2017). The organization of eco-industrial parks and their sustainable practices. *Journal of Cleaner Production*, no. 161, pp. 362–375. DOI: 10.1016/j.jclepro.2017.05.082.
8. Dolgen D, Alpaslan MN (2020). Eco-Industrial Parks: Experiences from Turkey. *Glob J Ecol*, 5(1): 030-032. DOI: <https://dx.doi.org/10.17352/gje.000016>.
9. Neves A., Godina R., Azevedo S., Pimentel C., Matias J. (2019) The Potential of Industrial Symbiosis: Case Analysis and Main Drivers and Barriers to Its Implementation. *Sustainability*, 11: 7095. URL: <https://bit.ly/3kBm9mG>.

10. OECD (2005). Regulatory Impact Analysis in OECD Countries. Challenges for developing countries Delia Rodrigo. URL: <https://www.oecd.org/gov/regulatory-policy/35258511.pdf>.

11. UNIDO (2018). Implementation Handbook for Eco-Industrial Parks. Vienna. URL: <https://www.unido.org/sites/default/files/files/2019-09/A%20Practitioners%20Handbook%20for%20Eco-Industrial-Parks.pdf>.

12. UNIDO (2018). Strategic Framework for Leveraging a New Generation of Industrial Parks and Zones for Inclusive and Sustainable Development. Vienna. URL: https://tii.unido.org/sites/default/files/publications/UNIDO_Strategic%20Framework_WEB.pdf.

13. UNIDO (2019). International recommendations for Industrial Parks. Vienna. URL: https://www.unido.org/sites/default/files/files/2019-11/International_Guidelines_for_Industrial_Parks.pdf.